

28.7.2010

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

MMM:n lausuntopyyntö 4.6.2010/ MMM037:00/2010

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE METSÄKESKUSLAIKSI

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Lausunto on käsitelty Tapion johtokunnan kanssa sähköpostitse 1.-8.7., jona aikana johtokunnan jäsenet ovat kommentoineet lausuntoa.

Lausuntoa ja erityisesti sen kannanottoja henkilöstöä koskien on laadittu yhteisessä prosessissa Tapion henkilöstön edustajien kanssa. Asiaa käsiteltiin mm. YT-neuvottelukunnan kokouksessa 18.6.2010.

1. Kommentteja yleisperusteluihin

- 1)** Tavoiteltavan uudistuksen perusajatus on hyvä. 13 alueellisen metsäkeskuksen yhdistymisellä yhdeksi metsäkeskukseksi on mahdollista tehostaa ja yhtenäistää toimintaa sekä metsätalouden toimijoille tuotettavia palveluita.
- 2)** Lakiesityksen mukainen metsäkeskuksen organisointi ei kuitenkaan kaikin osin ole selkeä, mikä aiheuttaa vaaran, että perusajatus ei toteudu tehokkaimmalla mahdollisella tavalla.
- 3)** Uudistus koskee koko metsätalouden edistämisenorganisaatiokenttää. Tapio huomauttaa, että vaikka lakiehdotus koskee vain Metsäkeskusta, on sillä suoria vaikutuksia myös Tapioon.

Hallituksen esityksessä ei missään kohdassa perusteluita ole kuvattu maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttilan Medor-työryhmässä tekemää linjausta Tapion kehittämisestä osakeyhtiöksi ja Tapion osakeskeskittymän säilyttämisestä.

Tapiota koskeva selvitys kesken, mutta Tapiota on käsitelty esityksessä yhtenä mukana olevana organisaationa ilman että kuvataan Tapion asemaa jatkossa.

Tapio edellyttää, että tehdystä yhtiöittämislinjauksesta tulee seuraavanlainen maininta:

28.7.2010

Tapiota kehitetään sen vahvuuksista lähtien itsenäisenä kehittämisorganisaationa ja osaamiskokonaisuus mahdollisimman hyvin säilyttäen ja sitä kehittäen. Pitemmällä tähtäimellä tavoitteena on Tapijon yhtiöittäminen.

Maininta tulee sisällyttää ainakin seuraaviin kohtiin:

- Esityksen pääasiallinen sisältö s. 1
 - 3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset
 - 1. kappaleeseen
 - 5.1 Valmisteluvaiheet; luvun loppuun
- 3) 2.5. Henkilöstö

Tapio huomauttaa, että kehittämisskeskuksen henkilötyövuosien jakauma on esitetty epätasaisesti, kun on kuvattu, että 61 % kohdistui valtionaputoimintaan ja 31 % liiketoimintaan (=yhteensä vain 92 %). Tapijon liiketoiminnan / omarahoitteen toiminnan prosentin pitäisi olla 40 %.

Tapio huomauttaa, että esitetyt luvut perustuvat historiaan ja on tiedossa, että tulevaisuus on todennäköisesti olennaisesti poikkeava. Vuoden 2012 mentäessä valtionapu vähenee ja tuottavuushankkeen rahoitus pienenee nykyisestä 2,0 milj.eurosta 0,5 milj. euroon vuodessa, ja päättyy tällöin kokonaan. Näillä rahoituksilla työskentelevän henkilöstön määrä laskee siten vuoden 2009 tasoon verrattuna noin 25 %.

Tehty henkilötyövuosien määrä Tapiossa jakautui vuonna 2009 seuraavasti (hallinto jaettu työmäärien suhteissa toiminnalle)

- suora valtionapu tulossopimuksen perusteella	41 %
- tuottavuushanke VM:n erillisrahoituksella	19 %
- muu julkisista lähteistä hankittu rahoitus	8 %
- liiketoiminta	32 %

4) Kohdassa 4.2 "Organisatoriset ja henkilöstövaikutukset" todetaan, että "Määrärahan laskua voidaan kompensoida vain vähäisessä määrin muilla toimenpiteillä kuin henkilöstömäärää vähentämällä".

Tapio huomauttaa, että perustelun teksti on ristiriidassa lakiehdotuksessa mainitun kolmen vuoden siirtymäsuojan kanssa.

Siirtymäsuojan toteuttaminen vaatisi ennemminkin lisää valtionapua. Lisäksi Tapiolle ja metsäkeskukselle tarvittaisiin lisää valtionapua ainakin muutosprosessin toteuttamisen kertaluontoisiin kuluihin.

2. Kommentteja yksityiskohtaisiin perusteluihin ja metsäkeskuslain sisältöön

1 § Metsäkeskus

1 momentin kohta

"Tässä laissa säädetään metsäkeskuksesta, joka on metsien kestävä hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä ja met-

28.7.2010

siin perustuvien elinkeinojen edistämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava **kehittämis-** ja toimeenpano-organisaatio.”

Tapio huomauttaa, että perusteluissa ja koko lakiesityksen tavoitteissa puhutaan kautta linjan ”edistämis- ja valvontaorganisaatiosta” ja metsäkeskuksen tehtävät on kuvattu pääosin edistämisenä. Muotoilun tulisi vastata metsäkeskuksen tehtäviä sekä toimintaa edistämisorganisaationa. Edistäminen sanana on laajempi kuin kehittäminen ja pitää sisällään kehittämisen, eli myös metsäkeskuksen kehittämistehtävän.

Tapio esittää, että

em. lauseen loppuosa muutetaan muotoon ”**edistämis-** ja toimeenpano-organisaatio”

2§ Toiminnan rajaus

Esityksen perusteluissa metsäkeskukselta kielletään taimikauppa ja taimituotanto. Tapio esittää, että

olisi arvioitava täsmällisemmin onko asia tarpeen kieltää lailla.

Lisäksi on tarpeen esittää täsmällisesti kiellon perustelut sekä arvioida, onko metsäkeskusten käytännössä mahdollista irtautua taimituotannosta ennen lain voimaantuloa.

3§ Metsäkeskuksen rakenne

Lain perusteluissa on otettu kantaa metsäkeskuksen organisaatiomalliin ja kuvattu matriisiorganisaatio ja prosessit.

Tapio esittää, että

säädöstasolla riittää, että laissa todetaan, että on keskusyksikkö ja alueyksiköitä. Toiminnan organisoinnin tulisi olla metsäkeskuksen vastuulla, mikä lisää toiminnan joustavuutta.

4 § ja 8 § Metsäkeskuksen johtaminen/Julkisen vallan käyttö

Metsäkeskuksen johtaja on aluejohtajan esimies ja aluejohtaja käyttää julkista valtaa. Julkisen vallan käyttö ei kuitenkaan kuulu metsäkeskuksen johtajan tehtäväalueeseen, vaan siitä vastaa viran omaispäällikkö (**8§**).

Tapio huomauttaa, että

yhteys viranomaispäälliköstä aluejohtajaan on kuvattu suppeasti, mikä hankaloittaa johtamista. Esityksessä jää määrittelemättä, mitkä tehtävät julkisista hallintotehtävistä ovat niitä, mihin sisältyy julkisen vallan käyttöä ja mihin vain edistämistehtäviä.

28.7.2010

Tapio esittää, että

laissa tai asetuksessa edellytetään, että metsäkeskuksen työjärjestyksessä täsmennetään metsäkeskuksen valta- ja vastuusuhteet sekä eri tehtävien sisältö eli julkisten hallintotehtävien jakautuminen julkisen vallan käyttöön ja edistämistehtäviin.

5 § Metsäkeskuksen tehtävät

Tapio huomauttaa, että metsävaratiedon keruu ja ylläpito ovat metsäkeskuksen edistämistehtävän olennainen perusta. Asia ei kuitenkaan ole tärkeyttään vastaavalla tavalla esillä metsäkeskuksen tehtävissä.

Tapio esittää, että

alueyksikön tehtävissä näkyy erillisenä tehtävänä metsäkeskukselle hyvin keskeinen metsävaratiedon keruu ja ylläpito ja niihin perustuvien palvelujen tuottaminen.

6 § Metsäkeskuksen johtokunnan tehtävät

Metsäkeskuksen johtokunnan tehtävissä ei ole mainintaa liiketoiminnasta. Asia perustunee ajatukseen, että liiketoiminnasta ei laissa säädetä. 4 §:n 1 momentissa on kuitenkin lause "Eriytettyä liiketoimintaa johtaa kuitenkin liiketoimintajohtaja edellä mainitun johtokunnan alaisuudessa".

Tämän mukaisesti liiketoiminnan ohjaus kuuluisi johtokunnan tehtäviin ja Tapio esittää, että

vastuu liiketoiminnasta sisällytetään johtokunnan tehtäviin.

28 § Metsäkeskuksen toimien täyttäminen

2 momentissa todetaan, että

"Maa- ja metsätalousministeriö valitsee, myöntää eron ja erottaa aluejohtajan. Aluejohtaja valitaan metsäkeskuksen johtokunnan esityksestä. Ennen aluejohtajan valintaa metsäkeskuksen johtokunnan on pyydettävä asiasta alueyksikön aluejohtokunnan ja viranomaistehtävien päällikön lausunto."

Tapion näkemyksen mukaan metsäkeskuksen tehokkaan johtamisen kannalta olisi selkeämpi ratkaisu, että aluejohtajan valitsisi suoraan metsäkeskuksen johtokunta.

Tapio esittää, että 2 momentti kuuluisi

Metsäkeskuksen johtokunta valitsee, myöntää eron ja erottaa aluejohtajan. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa aluejohtajan nimityksen. Ennen aluejohtajan valintaa metsäkeskuksen johtokunnan on pyydettävä asiasta alueyksikön aluejohtokunnan ja viranomaistehtävien päällikön lausunto

28.7.2010

32 § Siirtymäsäännökset

Lakiesityksessä on ehdotettu muotoilua

Metsäkeskukselle siirtyvät myös Metsätalouden kehittämiskeskus Tapijon sopimuksen, toimeksiannon tai muun vastaavan perusteella metsäkeskusten puolesta tekemät sopimukset ja muut sitoumukset samoin kuin niistä johtuvat tai muut oikeudet ja velvoitteet.

Tältä osin Tapio toteaa, että

Tapion tulevaisuuden kannalta on elintärkeää säilyttää myös Tapiolla oikeudet sopimuksiin ja mahdollisuus kehittää palveluita yhdessä metsäkeskusten ja tietojärjestelmätoimittajien tehtyjen järjestelmien pohjalta.

Laissa esitetty kategorinen siirtymämuotoilu metsäkeskukselle siirtyvät.....ei poista eikä saa poistaa sitä, että Tapiolla on mm. tietojärjestelmiin, palvelutuotteisiin, aineistoihin ym. liittyen tekijänoikeuksia sekä muita immateriaalioikeuksia, joiden säilyttäminen on Tapion toiminnalle ja palvelumahdollisuuksille elintärkeää.

Tapio edellyttää, että

nämä oikeudet tulee säilyä Tapiolla, vaikka sopimukset metsäkeskukseen siirtyisivätkin.

Tapio huomauttaa, että sopimuksien siirtämisen prosessi tulee olemaan suuritöinen. Voimassa olevat sopimukset on tehty pitkän ajanjakson aikana ja vaihtelin tavoin. Jokainen sopimus tulee käydä erikseen läpi.

Siirtymäsäännöksissä kuvattu periaate, jossa Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiosta metsäkeskukseen siirtyvän henkilöstön osalta noudatetaan siirtymisessä 5-7 momentissa säädettyä menettelyä, on Tapijon näkemyksen mukaan oikea. Tapio huomauttaa kuitenkin, että siirtymäsuojan toteuttaminen ei Tapion arvion mukaan ole mahdollista vuosille 2010-2013 esitetyn valtionapukehyksen puitteissa, vaan edellyttää lisäresursseja kuten itse muutosprosessikin.

Tapio edellyttää, että

Tapiosta metsäkeskuksiin mahdollisesti siirtyvää henkilöstöä kohdellaan tasavertaisesti metsäkeskuksista siirtyvien henkilöiden kanssa.

Tapiolaisille tulee antaa mahdollisuudet siirtyä metsäkeskuksen palveluksen Tapiosta sinne mahdollisesti siirtyvän valtionavun suhteessa, mutta käytännössä siirtymisistä henkilötasolla sovittaneen Tapion ja tulevan metsäkeskuksen välillä.

Siirtymäsäännöksissä tulee Tapion henkilöstölle turvata oikeus ilmoittautua 1.1.2012-31.12.2013 aikana metsäkeskuksessa avoimeksi tuleviin tehtäviin ennen kuin tehtävät menevät julkiseen hakuun.

28.7.2010

Ruotsinkieliset palvelut

Tapio on valmis jatkossakin tarjoamaan ruotsinkielisiä palveluita ja mahdollisesti ruotsinkielisen yksikön, vaikka on selvää, että metsäkeskuksen tehtävänä on metsäkeskuksen ruotsinkielisten palvelujen tuottaminen.

Lisäeläkejärjestelmä

Tapio saattaa tiedoksi, että Tapion hallinnoima Eläke-Tapion lisäeläkejärjestelmän hallinnointi on luontevaa siirtyä uudelle metsäkeskukselle viimeistään mikäli Tapion juridinen perusta muuttuu. Tämä asia ei kuitenkaan ole lainsäädännöllinen vaan kuuluu Eläkekassa Verson hallintoon ja päätöksentekoon.

3. Tapion aseman muutos

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion osalta on Medor-prosessissa linjattu, että Tapion tulevaisuuden organisointimalli ratkaistaan tekeillä olevan yhtiöittämisselvityksen jälkeen. Tavoitteeksi on linjattu pitkäjänteisen ratkaisun hakeminen ja Tapion yhtiöittäminen tulevaisuudessa.

Tapion asemasta tulevaisuudessa ollaan ministeri Anttilan Medorissa linjaaman prosessin mukaisesti antamassa hallituksen täydentävä esitys eduskunnalle syksyllä 2010.

Tapio esittää, että
esitys annetaan mahdollisimman pian Tapiota koskevan selvityksen valmistuttua.

Tapio edellyttää, että
Tapiota kuullaan esityksestä ennen sen menoa hallituksen käsittelyyn.

Lain perusteluissa todetaan, että nykyinen laki metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksista kumotaan. Tapion toiminnan ja hyvän palvelun ja tehokkaan toiminnan kannalta on kuitenkin keskeistä, että Tapion juridinen perusta lakisääteisenä organisaationa on turvattu kunnes Tapion juridinen perusta mahdollisesti muuttuu.

Siksi Tapio edellyttää, että

lakia ei kumota vaan sitä muutetaan niin, että se edelleen muodostaa perustan Tapion toiminnalle ainakin mahdollisen siirtymäkauden ajan yhtiömuotoiseksi toimijaksi. Tapi-
on toiminnan varmistaminen on metsäkeskusten ja maa-
ja metsätalousministeriölle tuotettavien palveluiden tehok-
kaan tuotannon kannalta välttämätöntä siirtymäkaudella.

Kilpailuneutraliteetin turvaaminen on eräs uudistuksen taustalla oleva asia. Kilpailuneutraliteettiin liittyen Tapio huomauttaa, että on tärkeää huolehtia siitä, että MMM:n hallinnonalan julkishallinnolliset organisaatiot eivät subventoi asiakkailleen tuottamia palveluita saamallaan valtion rahoituksella.

28.7.2010

Tapio edellyttää, että

Julkishallinnollisten organisaatioiden edistämistehtävien hinnoittelussa tulee noudattaa maksuperustelakia kaikilta osin, ja palveluiden hinnoittelu on läpinäkyvä.

4. Siirtymäprosessi uuteen metsäkeskukseen

Siirtyminen uuteen metsäkeskukseen vaatii huolellista valmistelua ja mittavan määrän lisätyötä sekä metsäkeskuksissa että Tapiossa.

Tapio esittää, että

muutosprosessiin tulee varata kertaluonteiset resurssit erillisrahoituksena; nykyisen laskevan valtionavun puitteis-
sa muutoksen joka tapauksessa edellyttämä resurssitarve todennäköisesti johtaa tarpeeseen tinkiä asiakkaille suunnattujen budjettirahoitteisten palveluiden tuotannosta.

Tapio kiittää vielä kerran mahdollisuudesta lausua ja ilmoittaa

haluavansa varata tilaisuuden lausua asiasta uudestaan, kun hallituksen täydentävää esitystä metsäkeskuslakiin annetaan.

Kunnioitavasti

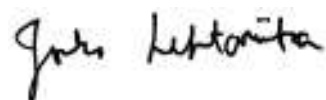
TAPIO

Johannes Leppänen
johtokunnan puheenjohtaja

Ritva Toivonen
johtaja

Jouko Lehtoviita
tulosalueen päällikkö, resurssit